

Jenny Rathbone AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol
Senedd Cymru Bae
Caerdydd, CF99 1SN

07 Chwefror 2024

Annwyl Jenny Rathbone AS,

Diolch ichi am y gwahoddiad i roi tystiolaeth ar 4 Rhagfyr 2023 fel rhan o ymchwiliad y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol i'r broses o roi Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol ar waith. Mae'r llythyr hwn yn rhoi'r manylion ychwanegol y mae'r Pwyllgor wedi gofyn amdanynt.

Y 11 o Gynrychiolwyr Cymunedol a'r Cydgysylltwyr Rhanbarthol

Gweler Atodiad 1 am fanylion rolau ein Cynrychiolwyr Amrywiaeth, gan gynnwys manylion bywgraffyddol, a gwybodaeth ynglŷn â recriwtio.

Mae [Cylch Gorchwyl ein Grŵp Atebolrwydd Allanol](#) yn nodi gweledigaeth, diben a gwerthoedd a gyduniwyd ac y cytunwyd arnynt a fydd yn sail i waith y Grŵp.

Fel rhan o'n strwythur llywodraethu, mae gwaith yn mynd rhagddo i sefydlu pedwar Fforwm Rhanbarthol ledled Cymru a fydd yn cofnodi lleisiau'r rhai â phrofiad bywyd ac ymateb i anghenion ein pobl Ddu, Asiaidd ac Ethnig Leiafrifol ledled Cymru. Byddant yn elfen allweddol o'n strwythur llywodraethu ac yn fodd i gysylltu ein Grŵp Atebolrwydd Allanol â'r sector cyhoeddus yn fwy cyffredinol. Bydd y Fforymau Rhanbarthol yn trefnu'r wyth rhanbarth Cydlyniant Cymunedol sy'n bodoli eisoes yn bedwar rhanbarth: Gogledd Cymru, Dwyrain Cymru, Canol Cymru, a Chanolbarth a De-orllewin Cymru. Bydd y Fforymau yn manteisio ar yr ôl troed Cydlyniant Cymunedol sy'n bodoli eisoes a rhaglenni eraill a ariennir drwy grantiau Llywodraeth Cymru a thimau allgymorth sydd eisoes ar waith.

Meddalwedd Adnabod Wynebaw

Penderfyniad gweithredol i'r heddlu yw'r defnydd o dechnoleg adnabod wynebaw yn fyw. Mae plismona yn fater a gedwir yn ôl a'r Swyddfa Gartref sy'n gyfrifol amdano.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Jane.Hutt@llyw.cymru
Correspondence.Jane.Hutt@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Fel llywodraeth, rydym yn cydnabod y gall technegol newydd a datblygol chwarae rôl bwysig ym maes plismona a diogelu cymunedau. Mae'n bwysig ystyried goblygiadau'r technolegau hyn, er mwyn sicrhau eu bod yn rhoi'r budd mwyaf posibl a lleihau eu risgiau posibl i'r eithaf. Dylai unrhyw dechnoleg newydd gael ei defnyddio mewn ffordd gymesur ac ystyriol er mwyn sicrhau'r budd mwyaf posibl i bobl yng Nghymru.

Rydym wedi gofyn i Plismona yng Nghymru am sicrwydd ynglŷn â sut mae'n defnyddio technoleg adnabod wynebau yn fyw a sut mae'n lliniaru'r risgiau, gan gynnwys yr effaith foesegol ar breifatrwydd pobl. Mae wedi rhoi gwybodaeth inni mewn ymateb i'n pryderon, a adlewyrchir yn Atodiad A i'r llythyr hwn.

Mae hwn yn faes lle y byddwn yn parhau i hyrwyddo'r hawl i breifatrwydd wrth i'n dealltwriaeth o'r technolegau hyn ddatblygu. Hefyd, byddaf yn cyfarfod â Chadeirydd Pwyllgor Cyfiawnder a Materion Cartref Tŷ'r Arglwyddi ar 16 Ionawr i drafod y materion hyn. Mae'r Pwyllgor wedi cynnal ymchwiliad i ddeallusrwydd artiffisial yn ddiweddar ac ers hynny wedi lansio ymchwiliad dilynol i ystyried technoleg adnabod wynebau yn fanylach.

Mae ymarfer gweithredol Heddlu De Cymru a rôl Comisiynwyr yr Heddlu a Throseddau yn fater a gedwir yn ôl i Lywodraeth y DU. Rydym wedi darparu rhywfaint o wybodaeth yn Atodiad 2 isod ar sail ein sgysiau â Heddlu De Cymru ar y mater hwn, ond efallai y bydd y Pwyllgor am gysylltu â Heddlu De Cymru neu Gomisiynydd Heddlu a Throseddau De Cymru yn uniongyrchol am fanylion ynglŷn â sut maent yn defnyddio ac yn monitro technoleg adnabod wynebau yn fyw. Mae manylion gweithredol hefyd ar gael ar [wefan](#) Heddlu De Cymru.

Rydym yn cefnogi'r cynnig i greu corff cenedlaethol yn unol ag argymhelliad Pwyllgor Cyfiawnder a Materion Cartref Tŷ'r Arglwyddi, ac yn croesawu'r ffaith ei fod yn parhau i graffu ar y mater hwn.

Rhannu arferion da mewn sefydliadau addysgol ledled Cymru

Defnyddir nifer o ddulliau gwahanol i rannu gwybodaeth am waith addysg Cymru wrth-hiliol, gan gynnwys enghreifftiau o arferion da. Cyhoeddir holl adnoddau Llywodraeth Cymru i ysgolion a lleoliadau addysg, ynghyd â deunyddiau perthnasol a phriodol a gynhyrchwyd yn allanol, ar Hwb, neu y mae dolenni i Hwb. Mae'r wefan yn cynnig amrywiaeth eang o adnoddau, gan gynnwys deunyddiau i grwpiau dysgwyr gwahanol megis plant a phobl ifanc o gefndir Sipsiwn, Roma a Theithwyr, yn ogystal â deunyddiau gan ymgyrch Dangos y Cerdyn Coch i Hiliaeth, er enghraifft.

Mae'r adnoddau wedi'u cysylltu â chwilotwr ar-lein yn Hwb ar gyfer Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol, er enghraifft pecyn 365 presennol Hanes Pobl Dduon Cymru. Dylai fod yn hawdd dod o hyd iddynt. Mae swyddogion yn ystyried y cyfleoedd i ychwanegu adnoddau newydd a gwahanol, sy'n ddefnyddiol ac yn berthnasol o dan bennawd Cymru Wrth-hiliol.

Mae ein cylchlythyr cenedlaethol, Dysg, yn hygyrch i bob athro ac ymarferydd mewn ysgolion, yn ogystal ag unigolion sy'n gweithio mewn lleoliadau addysg eraill. Mae enghreifftiau diweddar o arferion gorau, a nodwyd yn Dysg, yn cynnwys lansio ein [canllawiau](#) newydd ar gyfer lleoliadau addysg, 'Dathlu a Chyfranogi', i gefnogi plant a phobl ifanc o gefndir Sipsiwn, Roma a Theithwyr, a gyhoeddwyd ar 7 Rhagfyr.

Mae Gweinidogion Cymru a swyddogion yn ymgysylltu'n rheolaidd â'n cysylltiadau â grwpiau cynrychioliadol awdurdodau lleol ac addysg allweddol, gan gynnwys Cymdeithas Cyfarwyddwyr Addysg Cymru. Mae swyddogion yn yr Adran Gwasanaethau Cyhoeddus ac Addysg yn mynychu cyfarfodydd bob hanner tymor grŵp swyddogion Ethnig Lleiafrifol,

Sipsiwn, Roma a Theithwyr yr awdurdodau lleol yn rheolaidd. Rydym hefyd yn ymgysylltu ag athrawon ac ymarferwyr â phrofiad bywyd o hiliaeth ac yn cydgysylltu'n agos iawn â'n rhanddeiliaid, gan gynnwys sefydliadau yn y trydydd sector sy'n cefnogi rhieni a dysgwyr o gymunedau Du, Asiaidd, ac Ethnig Leiafrifol.

Pan fydd materion yn codi i ysgolion, a'u bod yn ceisio canllawiau wedi'u targedu, caiff adnoddau ac enghreifftiau o ymarfer effeithiol eu dosbarthu i bob pennaeth ysgol ac awdurdod lleol. Yn fwyaf diweddar, anfonwyd llythyr ar y cyd at bob ysgol a lleoliad addysg a gynhelir oddi wrth Weinidog y Gymraeg ac Addysg a minnau ar 19 Rhagfyr a oedd yn cynnwys cyngor a gwybodaeth i athrawon ac ymarferwyr i fynd i'r afael â gwrthsemitiaeth ac Islamoffobia. Y nod oedd cefnogi dysgwyr yn ystod unrhyw drafodaethau ynglŷn â'r gwrthdaro presennol rhwng Israel a Gaza a chafodd ei anfon yn sgil trafodaethau â chynrychiolwyr y cymunedau Iddewig a Mwslimaidd yng Nghymru. Ar wahân i hynny, ysgrifennodd Gweinidog y Gymraeg ac Addysg at bob coleg AB a phrifysgol yng Nghymru, ar 14 Rhagfyr, yn gofyn am wybodaeth am eu camau gweithredu i fynd i'r afael â gwrthsemitiaeth ac Islamoffobia yn eu lleoliadau.

Ar ôl lansio Dysgu Proffesiynol Amrywiaeth a Gwrth-hiliaeth (DARPL) yn llwyddiannus yn 2022, mae 27,500 o weithwyr proffesiynol addysg wedi ymgysylltu'n uniongyrchol â DARPL drwy ddiwyddiadau, consortia addysg a phartneriaethau, ymgynghori, canllawiau, a darpariaeth anghydamseredig.

Fodd bynnag, mae'r cyrhaeddiad y tu hwnt i weithgarwch ymgysylltu cychwynnol yn ehangach o lawer. Er enghraifft, roedd digwyddiad yn y gogledd yn ystod yr hydref yn cynnwys arweinwyr haen 2 a oedd yn gyfrifol am dros 400 o ysgolion, gyda'r potensial o gael effaith gadarnhaol ar brofiadau dros 80,000 o ddysgwyr.

Mae [campws rhithwir DARPL](#) yn rhoi mynediad i gyfoeth o adnoddau i weithwyr proffesiynol ym maes addysg, gan gynnwys gweminarau byw, deunyddiau anghydamseredig, blogiau a pheccynnau cymorth a chymunedau ehangach o ymarfer.

Lansiwyd DARPL Cam 2 yn ystod hydref 2023 ac mae'n cynnwys ffocws craidd ar ledaenu ac ymgysylltu ehangach. Mae'r cam nesaf hwn hefyd yn cyd-fynd â chyhoeddi [Adroddiad Sbotolau Comisiynydd Plant Cymru](#) a oedd yn myfyrio'n gadarnhaol:

'Roedd ysgolion a soniodd am ymwneud ac ymgysylltu â hyfforddiant DARPL (Dysgu Proffesiynol ynghylch Amrywiaeth a Gwrth-hiliaeth) yn gadarnhaol iawn ynghylch eu profiadau at ei gilydd. Dywedodd un arweinydd ysgol fod hynny 'yn wir wedi arwain at newid', a bod yr hyfforddiant wedi effeithio arnyn nhw, a rhoi cyfle iddyn nhw glywed am brofiadau bywyd er mwyn creu newid. (Tachwedd 2023, t 35)

Roedd pob lle yng [nghynhadledd arweinyddiaeth genedlaethol gyntaf DARPL](#) a gynhaliwyd yn 2023 wedi'i lenwi gyda mwy na 250 o arweinwyr addysgol yn bresennol. Roedd mewnbyn gan y prif siaradwyr, gan gynnwys y Fonesig Floella Benjamin, yn cefnogi uwch-arweinwyr i gymryd y camau nesaf ar eu taith arweinyddiaeth wrth-hiliol. Bwriedir cynnal cynhadledd genedlaethol arall yn y gogledd yn 2024, a fydd yn rhoi rhagor o gyfleoedd i ledaenu ymarfer arweinyddiaeth wrth-hiliol.

Roedd digwyddiadau i uwch-arweinwyr yn ystod tymor yr hydref yn cynnwys cynulleiddfa â mwy na 600 o arweinwyr yng nghynhadledd genedlaethol Gwasanaeth Effeithiolrwydd a Gwella Ysgolion Gogledd Cymru (GwE). Mae DARPL wrthi'n ymgysylltu â rhanbarthau a phartneriaethau eraill er mwyn tynnu sylw at y gwaith cydweithredol estynedig dwfn â GwE i gefnogi datblygiadau cenedlaethol tebyg.

Mae cymuned ymarfer DARPL o waith ymchwil weithredu hydredol yn parhau i ddatblygu. Mae hyn yn cynnig lle heriol a chefnogol i ysgolion, awdurdodau lleol a chonsortia addysg. Yn dilyn cynhadledd arweinyddiaeth 2023, cofrestrodd dros 30% o'r cynadleddwyr i gymryd rhan yn ymchwil DARPL sy'n canolbwyntio ar y camau cyntaf a'r seilos ar gyfer newid sylweddol dros Gymru gyfan. Bydd canfyddiadau sy'n dod i'r amlwg ar gael drwy [gampws rhithwir DARPL](#).

Yn ystod Cam 2 DARPL, bu cryn fuddsoddiad eisoes mewn gwaith ymgynghorol gyda nifer o bartneriaid haen ganol, gan gynnwys Cymwysterau Cymru, CBAC, awdurdodau lleol ac Estyn i gefnogi a herio ymarfer arweinyddiaeth wrth-hiliol er mwyn gwella adnoddau a chynaliadwyedd y system ehangach yn sylweddol yn y dyfodol.

Mae diddordeb rhyngwladol cynyddol yn DARPL a'r cynnydd cadarnhaol yng Nghymru mewn perthynas â Chynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol. Mae DARPL yn cymryd rhan mewn gwaith allgymorth sy'n mynd rhagddo er mwyn helpu i ledaenu ei weithgarwch yn ehangach, gan gynnwys cymryd rhan mewn gwaith cwmpasu a datblygu gyda sawl partner rhyngwladol, gan gynnwys Jamaica, yr UD, Seland Newydd, ac Awstralia.

Mae gwaith i olrhain cyrhaeddiad ac effaith ehangach DARPL yn parhau drwy nifer o ddulliau pwrpasol e.e. data ymgysylltu, mapio effaith, glasbrintiau cenedlaethol ac ati, gyda buddsoddiad manwl i fynd i'r afael â diffygion ymgysylltu penodol. Mae gwaith hefyd yn mynd rhagddo i ddatblygu nifer o fesurau i ddangos effaith y tu hwnt i'r ymgysylltu cychwynnol ac enghreifftiau o'r ffordd y gall model DARPL gefnogi blaenoriaethau dysgu proffesiynol eraill.

Data Cyfiawnder Troseddol

Rydym wedi gweld y cynnig gan Brifysgol Caerdydd ar gyfer Arsyllfa Data Cyfiawnder Troseddol i Gymru. Rydym yn ystyried y cynnig hwn yng nghyd-destun ein gwaith ehangach ar ddata cyfiawnder, sy'n cynnwys ffocws ar hil yn y system cyfiawnder troseddol a gwella ein gallu i ddadansoddi yn y maes hwn.

Mae'r Rhaglen Lywodraethu yn cynnwys ymrwymiad i sefydlu Uned Tystiolaeth Gwahaniaethau ar Sail Hil. Cenhadaeth yr uned hon yw mynd i'r afael â phrinder data hygyrch ynglŷn ag ethnigrwydd a gwella eu hansawdd a'u manylder. Mae'r uned wedi cael ei sefydlu ac mae wedi bod yn mynd i'r afael â'r bylchau o ran hygyrchedd data drwy sicrhau cysondeb o ran dosbarthiadau a therminoleg drwy gydol y broses o ddatblygu polisi ym maes gweithgarwch gwrth-hiliol.

Mae wedi dechrau gwaith rhagarweiniol ar y cyd â grŵp atebolrwydd allanol Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol er mwyn datblygu dangosyddion mesur ac ymgorffori profiadau bywyd mewn ymchwil. Bydd gwaith yr uned ar ymchwil a gwerthuso mewn wyth maes polisi gwahanol yn helpu i fynd i'r afael â phrinder data ethnigrwydd sy'n benodol i Gymru. Drwy gydweithio â'r grŵp atebolrwydd allanol ac ymgysylltu'n helaeth â rhanddeiliaid bydd yr uned yn sicrhau bod data, nid yn unig yn cael eu casglu, ond eu bod yn cael eu defnyddio'n effeithiol ac mewn ffordd hwylus. Mae'r uned yn rhan o is-grŵp data gwrth-hiliaeth y Bwrdd Cyfiawnder Troseddol fel rhan o'i weithgarwch ymgysylltu a gwaith ar wella mynediad at ddata.

Hefyd, rydym wedi cyflawni gwaith ar ddangosfyrddau cyfiawnder troseddol. Er bod modd dod o hyd i ddata cyfiawnder presennol i Gymru mewn gwahanol ddatganiadau ystadegol cyhoeddedig, mae'r data yn aml yn cael eu rhannu ar draws tablau data agored ac adnoddau daearyddol. Er mwyn sicrhau mwy o werth o'r data cyhoeddedig presennol ar y system gyfiawnder yng Nghymru, mae dadansoddwyr o gyfarwyddiaeth Gwasanaethau

Gwybodaeth a Dadansoddi Llywodraeth Cymru yn datblygu dangosfyrddau Power BI rhyngweithiol i ddod â data ar gyfiawnder yng Nghymru ynghyd a'u lledaenu.

Cafodd y cyntaf o'r rhain, a oedd yn canolbwyntio ar Gyfiawnder Ieuenctid, [ei gyhoeddi](#) ddydd Iau, 31 Awst. Mae'r dangosfwrdd yn dwyn ynghyd ddata sy'n benodol i Gymru o dablau eglurhaol [ystadegau blynyddol Cyfiawnder Ieuenctid, a gyhoeddwyd gan Fwrdd Cyfiawnder Ieuenctid Cymru a Lloegr](#).

At hynny, mae swyddogion Llywodraeth Cymru wedi parhau i fynd ati i nodi gofynion data troseddau a chyfiawnder yng Nghymru. Mae'r gyfarwyddiaeth Gwasanaethau Gwybodaeth a Dadansoddi wedi gwneud gwaith i fapio'r data cyfiawnder troseddol presennol a gyhoeddir ar wefannau'r llywodraeth, er mwyn nodi lle mae data wedi'u datgrynhoi ar gael i Gymru a'r meysydd penodol o ddata lle mae data penodol i Gymru ar goll.

Am y tro cyntaf, mae'r gwaith hwn wedi rhoi golwg gynhwysfawr o dirwedd data cyfiawnder troseddol Cymru, sy'n ein galluogi i ddeall yr hyn sydd ar gael yn gliriach a lle mae bylchau y gellid eu llenwi. Mae hyn yn cynnwys mapio'r data sydd ar gael ar droseddau, carchardai a'r gwasanaeth prawf, cyfiawnder ieuenctid a'r gweithlu cyfiawnder troseddol.

Mae'r ymarfer mapio hwn, gan gynnwys y bylchau presennol y gellid eu llenwi yn ein barn ni, wedi cael ei rannu â'r Weinyddiaeth Gyfiawnder sydd wedi cytuno i'w ystyried a rhoi ymateb ar yr hyn sy'n ddichonadwy yn y byrdymor a'r tymor hwy. O ystyried maint y gwaith, mae'r Weinyddiaeth Gyfiawnder wedi gofyn am ein barn ar y meysydd pwysicaf i ymdrin â nhw ac mae Llywodraeth Cymru wedi awgrymu'r blaenoriaethau canlynol:

- Meysydd lle mae'r Weinyddiaeth Gyfiawnder wedi rhoi data mewn ymateb i geisiadau Rhyddid Gwybodaeth, ond nad yw'r data yn cael eu cyhoeddi fel mater o drefn
- Gwell data ar hil ac ethnigrwydd yn unol â Chynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol Cyfiawnder Troseddol
- Data sy'n ymwneud â'r Glasbrint Cyfiawnder i Fenywod a'r Glasbrint Cyfiawnder Ieuenctid
- Gwella argaeledd a hygyrchedd y data sy'n benodol i Gymru sydd eisoes yn cael eu cyhoeddi, er enghraifft drwy ddangosfyrddau sy'n debyg i'r rhai sydd bellach yn cael eu cyhoeddi gan Lywodraeth Cymru.

Mae'r Weinyddiaeth Gyfiawnder yn parhau i ystyried y gwaith hwn.

Plant yn cyfieithu mewn lleoliadau meddygol

Rwy'n cydnabod pa mor bwysig ydyw ein bod yn cymryd camau i leihau'r achosion hynny lle mae aelodau o'r teulu, gan gynnwys plant, neu unigolion heb eu cofrestru, yn gweithredu fel cyfieithwyr.

Ochr yn ochr â'r argymhelliad gan y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol yn ei adroddiad 'Cysylltu'r Dotiau' ar iechyd meddwl ac anghydraddoldebau ac adroddiad y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol ar drais ar sail rhywedd ac anghenion menywod sy'n fudwyr – ymchwil ddiweddar a ariannwyd gan Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru i Brofiadau Iechyd Ceiswyr Lloches a Ffoaduriaid (Astudiaeth HEAR 2 yng Nghymru) ac adroddiad gan Lywodraeth Cymru ar argaeledd a digonolrwydd gwasanaethau cyfieithu ieithoedd tramor fel rhan o'n prosiect Integreiddio Mudwyr Cymru – wedi tynnu sylw at yr un broblem. Dros y misoedd sydd i ddod, bydd swyddogion Llywodraeth Cymru yn ymgysylltu ag Iechyd Cyhoeddus Cymru i weithredu ar argymhellion y pwyllgorau a chanfyddiadau'r ddau adroddiad ymchwil ac yn ystyried dichonoldeb cyfeiriadur o gyfieithwyr.

Mae swyddogion hefyd yn ymgysylltu mewn ffyrdd i sicrhau bod mudwyr a'r rhai sy'n ceisio lloches yn deall eu hawl i gael cyfieithydd ar gyfer gwasanaethau, yn cynnwys diweddarau ein gwefan Noddfa y mae modd ei throsi i ddewis iaith ac sy'n defnyddio meddalwedd 'Recite me' sy'n troi testun yn lleferydd.

Comisiynodd Lywodraeth Cymru ymchwil i argaeledd a digonolrwydd gwasanaethau cyfieithu yng Nghymru a ariennir drwy Brosiect Integreiddio Mudwyr Cymru. Gellir gweld yr astudiaeth [yma](#). Mae swyddogion yn cymryd y camau perthnasol sy'n deillio o'r ymchwil hon mewn prosesau llunio polisi er mwyn helpu i leihau'r rhwystrau sy'n atal pobl rhag cael gafael ar wasanaethau dehongli a chyfieithu.

Mae gwaith hefyd yn mynd rhagddo i ddatblygu canllawiau ar gyfer gofal sylfaenol a lleoliadau iechyd eraill mewn perthynas â chomisiynu gwasanaethau cyfieithu, gyda'r nod o sicrhau cysondeb a hyrwyddo mynediad teg.

Sefydlwyd Gwasanaeth Cyfieithu Cymru (GCC) yn 2009 i ddiwallu anghenion dehongli a chyfieithu'r sector cyhoeddus. Mae GCC, sydd wedi cael ei gynnal gan Gyngor Caerdydd ers 2017, yn rhoi mynediad at amrywiaeth eang o gyfieithwyr cofrestredig sy'n cwmpasu tua 120 o ieithoedd, gan gynnwys BSL. Mae Gwasanaeth Cyfieithu Cymru (GCC) hefyd wedi datblygu [hyfforddiant ar-lein](#) newydd i hyrwyddo mynediad at wasanaethau cyfieithu a dehongli. Hefyd: Fel rhan o Brosiect Integreiddio Mudwyr Cymru Llywodraeth Cymru, mae deunyddiau ategol newydd yn cael eu datblygu i hyrwyddo hawl unigolyn i ddefnyddio'r gwasanaethau hyn (drwy ddull gweithredu sy'n seiliedig ar hawliau). Gall sefydliadau partner ddefnyddio gwasanaethau ar alw GCC drwy eu cytundeb partner. Mae pob bwrdd iechyd ac ymddiriedolaeth yng Nghymru bellach yn bartneriaid i GCC.

Cyfarfodydd â Llywodraeth Cymru ynglŷn â rhoi Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol ar waith

Mae cryfhau trefniadau cydweithio ag awdurdodau lleol, y trydydd sector a'r sector preifat yn hanfodol. Drwy annog y sectorau hyn i fabwysiadu arferion gwrth-hiliol yn eu sefydliadau bydd hynny'n cyfrannu'n sylweddol at newid cymdeithasol ehangach.

Mae awdurdodau lleol yn annibynnol i raddau helaeth, o ystyried eu hatebolrwydd democrataidd i etholwyr. Fodd bynnag, rwyf wedi cyfarfod ag Arweinwyr Cydraddoleb Cabinet Awdurdodau Lleol bedair gwaith yn ystod y flwyddyn diwethaf. Rwyf hefyd yn parhau i danlinellu pwysigrwydd ymgorffori Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol drwy fforymau sefydledig megis cyfarfodydd Aelodau Cabinet Cydraddoldebau CLILC, Fforwm Hil Cymru, a chyfarfodydd Partneriaethau Cymdeithasol. At hynny, rwyf wedi bod yn ymweld ag awdurdodau lleol ledled Cymru a chyrhaeddodd Uwchgynhadledd Arweinyddiaeth Un Gwasanaeth Cyhoeddus Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol ym mis Mai 2023 bron bob awdurdod lleol yng Nghymru.

Rydym yn gwneud defnydd effeithiol o'r holl ffyrdd sydd ar gael i Lywodraeth Cymru er mwyn ymgorffori Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol mewn llywodraeth leol. Un enghraifft yw bod Grantiau Gwella a roddir drwy Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru yn cynnwys amodau i weithredu nodau a chamau gweithredu Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol yn lleol. Mae symiau wedi cael eu hailddyrrannu o dan y Grant Gwella i ddyrrannu cyllid tuag at fentrau gwrth-hiliaeth.

Mae pob maes polisi yn ymgysylltu â swyddogion cyfatebol mewn awdurdodau lleol mewn ffyrdd penodol. Er enghraifft, mae Gofal Cymdeithasol yn ymgysylltu'n uniongyrchol â thimau gofal cymdeithasol awdurdodau lleol. Enghraifft arall yw bod swyddogion polisi ym maes tai yn ymgysylltu â grŵp rhanddeiliaid Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol Tai ac

Adfywio sy'n cynnwys aelodau o Gyngor Caerdydd a CLILC. Mae gweledigaeth drawslywodraethol benodol Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol yn golygu bod nodau a chamau gweithredu o dan berchenogaeth meysydd polisi priodol, gan eu dwyn yn atebol am y cynnydd a wneir o ran canlyniadau.

Atodaf gofnodion a chamau gweithredu perthnasol cyfarfodydd ag aelodau Cabinet Llywodraeth Leol o ran rhoi Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol ar waith yn unol â'ch cais.

Hyderaf fod hyn yn ateb cwestiynau'r pwyllgor ac yn rhoi'r eglurder angenrheidiol.

Yn gywir,

A handwritten signature in black ink that reads "Jane Hutt". The signature is written in a cursive style with a horizontal line above the first few letters.

Jane Hutt AS/MS

Y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol
Minister for Social Justice